

**Moja
knjižnica**
Praznuje!

**T E D E N
SPLOŠNIH
KNJIŽNIC
18. – 22.
NOVEMBER
2 0 1 9**



Ko praznujejo knjižnice

Dan slovenskih splošnih knjižnic ter dnevi (splošnih) knjižnic v evropskem prostoru in po svetu

Knjižnice v Sloveniji, Evropi in po svetu različno praznujejo svoj dan. Prispevek zajema pregled praznovanja knjižnic na nacionalni ravni – v Sloveniji ter v nekaterih drugih državah Evrope in po svetu. Vsaka knjižnica praznuje svoj dan z nekim namenom. Z obeleževanjem tega praznovanja pa želijo med ljudmi opozarjati na svoje pomembno poslanstvo – zagotavljati kulturno, socialno, izobraževalno in informacijsko vlogo v skupnosti ter jo spodbujati k vseživljenjskemu izobraževanju.

Slovenske splošne knjižnice praznujejo svoj dan, dan splošnih knjižnic, 20. novembra. Oblikovanje ideje o skupnem praznovanju vseh slovenskih splošnih

knjižnic so začeli že kar nekaj let nazaj – več kot desetletje, v Sekciji za splošne knjižnice. Združenje splošnih knjižnic se je kasneje pridružilo kot soorganizator, od leta 2017

Valentina Podgornik
Goriška knjižnica Franceta Bevka Nova Gorica
tina.podgornik@gkfb.si

pa skrbi za pripravo enotnih smernic praznovanja in promocijo. Knjižnice se poskušajo po svojih najboljših močeh čim bolj približati skupnim predlogom in jih tudi uresničevati. Skupni slogan dneva splošnih knjižnic je *Moja knjižnica praznuje*. Vsako leto se ob tem dnevu priredi tudi osrednja prireditev na nacionalni ravni, na kateri se podeli nagrada za najboljši projekt v splošnih knjižnicah. Letos je osrednjo nacionalno prireditev gostila Mariborska knjižnica. Smernice za pripravo aktivnosti ob dnevu splošnih knjižnic se oblikujejo na podlagi aktualnih vsebin, ki zajemajo različna področja iz življenja ljudi ter so povezane z njihovimi interesi in potrebami.

Na spletni strani Zveze bibliotekarskih društev Slovenije so ob dnevu splošnih knjižnic leta 2013 zapisali:
»Tukaj smo za ljudi in zaradi ljudi.«

Letošnja tematika je bila zeleno obarvana – podane so bile ekološke smernice in ideje o zeleni knjižnici, ki so odpirale raznolike možnosti za pripravo zanimivih in pestrih programov. Dejavnosti v sklopu praznovanja dneva splošnih knjižnic največkrat trajajo kar cel teden.

Z dnevom splošnih knjižnic se poudarja pomen splošnih knjižnic v družbi, saj si te ne prestopajo in že skozi stoletja prizadevajo postati nepogrešljiva stalnica v življenju ljudi in v okolju, v katerem delujejo.

Knjižnice pa ne praznujejo samo v Sloveniji, temveč tudi drugje po svetu. V okviru praznovanja se osredotočajo na izbrano tematiko, ki je zanimiva vsem ciljnim skupinam – tako kot pri nas pri tem vedno poudarjajo pomen vseh oblik pismenosti.¹ Včasih dejavnosti trajajo tudi cel mesec.

Kdaj, kako in s kakšnim namenom praznujejo knjižnice v Evropi in po svetu?

Dnevi knjižnic se v mnogih državah odvijajo kot praznovanje knjižnic, s čimer se poudarja njihov pomen v današnji družbi.

Na spletni strani <https://sisterlibrariesnaple.wordpress.com/what-we-do/international-library-days/> je dostopna preglednica mednarodnih dnevov knjižnic za vsako državo posebej. Seznam se sprti posodablja, saj ga dopolnjujejo prispevki uporabnikov, ki na ta način pripomorejo k ozaveščanju družbe o pomenu in poslanstvu vseh vrst knjižnic.

Poglejmo si torej, kdaj, kako in s kakšnim namenom knjižnice v Evropi in po svetu praznujejo »svoj dan«. Pri

tem je pomembno poudariti, da ne gre samo za splošne knjižnice, temveč za vse vrste knjižnic, saj čisto vse stremijo in pripomorejo k enotnemu cilju – osebnostni rasti in razvoju posameznika ter družbe. Navedene so države, za katere je znano, da ta dan obeležujejo.

Avstrija. Knjižnice v Avstriji praznujejo pod sloganom *Avstrija bere. Zbirno mesto knjižnica – Österreich liest*. Treffpunkt Bibliothek. Dejavnosti praviloma potekajo v drugi polovici oktobra. Čeprav so pred kratkim zaključili z dejavnostmi v okviru letošnjega praznovanja, so že določili datum praznovanja knjižnic za leto 2020. V naslednjem letu bodo pod istim sloganom praznovali med 19. in 25. oktobrom. Dejavnosti v okviru praznovanja potekajo v okviru Združenja bibliotekarjev Avstrije, pobudo podpira Urad zveznega kanclerja.²

Belgija. Knjižnice v Belgiji praznujejo teden knjižnic oktobra. Vsako leto se posvetijo drugi tematiki, praznujejo pa v okviru festivala *Strast do branja – La Fureur de lire – A Passion for reading*. Na spletni strani festivala, kjer so predstavili vse dejavnosti v tednu praznovanja knjižnic 2019, sta Aurélie Cochet in Eva Cousido, predstavnici založbe Hiša Rousseauja in literature (MRL)³, dogajanje opisali takole: »Literatura pripada vsem, ne glede na starost, osebna obzorja in zgodbe. Ponuja ključne za branje sveta in besede postavlja na tista mesta, ki vznemirjajo naš čas in naše srce. Literatura si vse upa, osvoboditi se načel in podaja v siva in subtilna območja, ki opredeljujejo posameznike in delovanje skupnosti. Svobodna je, literatura!«⁴ (Cochet in Cousido, 2019).

¹Pismenost ne zajema zgolj pisanja in branja. Poznamo več vrst pismenosti: informacijsko pismenost, matematično, glasbeno, kulturno, ekološko, digitalno, kartografsko, medijsko pismenost idr. Vse te oblike pismenosti lahko združimo tudi v izraz življenjska pismenost.

Življenjska pismenost zajema širši pomen pismenosti in učenja. To so veščine, ki jih potrebujemo v vsakdanjih opravilih, ter nove veščine, ki jih pridobivamo skozi življenje. Služba, družina in okolica, v kateri živimo, so pomembna področja našega življenja. Z razvijanjem bralnih, pisnih, matematičnih spretnosti smo bolj produktivni, naša življenjska izkušnja pa uspešnejša.

»Life literacy signals the importance of lifelong and life-wide literacy and learning. It's the literacy skills you need to live your life and the new skills you need to acquire throughout your life. Workplace, family and community are important areas in your life where developing your reading, writing and math skills can result in a more productive and more successful life experience.« Vir: <https://abclifelifeliteracy.ca/what-life-literacy>.

²Vir: <https://www.oesterreichlied.at/>.

³Maison de Rousseau et de la Littérature (MRL).

⁴»La littérature appartient à toutes et à tous, à tous les âges, quels que soient les horizons et les histoires personnelles. Elle propose des clés pour lire le monde et met des mots sur ce qui agite notre époque et notre for intérieur. La littérature ose tout, elle s'affranchit des dogmes, s'aventure dans les zones grises et subtiles qui définissent les individus et les fonctionnements de la collectivité. Elle est libre, la littérature!« Vir: <https://www.fureurdelire.ch/festival/presentation/>.

Razlika med dobrim in izjemnim je takšna: knjižnica, ki skuša služiti vaši skupnosti, je dobra. Knjižnica, ki želi navdihniti vašo skupnost in jo spodbujati, da postaja vsak dan boljša, je izjemna.

Bolgarija. Teden knjižnic v Bolgariji poteka med 6. in 10. majem, v okviru Zveze bibliotekarskega in informacijskega združenja Bolgarije.

Estonija. Knjižnice v Estoniji praznujejo med 20. in 30. oktobrom. Leta 2018 so pod sloganom *Spoznajmo se v knjižnici – Kohtume raamatukogus* pripravili veliko zanimivih dogodkov in dejavnosti, s katerimi so opozarjali na pomen knjižnic in bralne kulture.

Finska. Finske knjižnice praznujejo 8. februarja na t. i. *dan posojila – Lainan päivä*. Dan izvira iz finske tradicije o praznovanju imenskih dni. Običaj je precej podoben praznovanju rojstnih dnevo in je bil v preteklosti na Finskem zelo priljubljen. Tudi danes se ljudje na ta posebni dan radi srečujejo, privoščijo si kavo in pecivo ter obiščejo svoje prijatelje in družino. 8. februar pa je na Finskem posvečen tudi ženskam z imenom Laina (*ki v prevodu lahko pomeni tudi izposoja ali posojilo*), zato je bil ta datum izbran tudi za nacionalni dan knjižnic oziroma dan knjižnic.

Dan splošnih knjižnic na Finskem so uvedli zato, da bi knjižnice postale še bolj prepoznavne – tako družbi kot medijem in odločevalcem, predvsem pa uporabnikom in bralcem. Tako kot pri nas vsako leto določijo vsebinsko tematiko dejavnosti, ki jih izvajajo številne splošne knjižnice v državi. Finska se je ob podatku, da je

več otrok z nizko bralno pismenostjo in jih branje (kot ljubiteljska dejavnost v prostem času) ne zanima, hitro odzvala. Še vedno so med državami z visoko stopnjo pismenosti, vendar opažajo, da branje pri otrocih in mladostnikih upada. Finsko Ministrstvo za izobraževanje in kulturo je ustanovilo Nacionalni forum pismenosti, ki opozarja na pomen pismenosti in branja. Namen foruma je oblikovati smernice za razvijanje pismenosti pri otrocih in mladostnikih ter spodbujati zanimanje za branje. Upravljajo ga strokovnjaki za opismenjevanje in drugi sodelujoči v projektu. Forumu za opismenjevanje je bilo za delovanje dodeljeno milijon evrov.

Tudi splošne knjižnice na Finskem si prizadevajo za reševanje te težave. Helsinške knjižnice v sodelovanju s Finskim bibliotekarskim združenjem pripravljajo posebno izobraževanje, ki opozarja na pomen pismenosti v družbi, na nepogrešljivost branja v otrokovi zgodnji fazi razvoja ter poudarja družinsko branje in izkušnje starejših generacij z branjem. Knjižnice k reševanju te težave pripomorejo tudi z razpoložljivostjo ustreznega gradiva.

Leta 2017, ob 100-letnici neodvisnosti države, so finske knjižnice organizirale veliko najrazličnejših prireditvev, ki so tematiko obletnice vsebinsko prepletali in povezovali, leta 2018 pa so se ob dnevu splošnih knjižnic osredotočile predvsem

na prireditve v lokalnih skupnostih, kjer delujejo. Splošne knjižnice so preproste, vendar kljub temu privlačne za obiskovalce, saj z najrazličnejšimi vsebinami pripomorejo k rasti in razvoju družbe in okolice – tudi ob skodelici dobre kave ali čaja.⁵

Francija. Knjižnice v Franciji praznujejo 19. januarja, v okviru *Noči branja – Nuit de la Lecture*. Na spletni strani Ministrstva za kulturo Francije so že objavili vsebinska izhodišča ob dnevu knjižnic za leto 2020 ter zapisali naslednje: »Branje je prijateljstvo. Četrta ponovitev Noči branja bo pokazala, da ima Marcel Proust prav, in vabi vse, da delite to prijateljstvo.«⁶ (Uredništvo Ministrstva za kulturo Francije, 2019).

Hrvaška. Hrvaške knjižnice praznujejo svoj dan 11. novembra – *Dan hrvatskih knjižnica*. Na ta dan je bil sprejet prvi hrvaški zakon o knjižnicah z namenom, da se ustvari boljša prepoznavnost knjižnic in knjižnične dejavnosti ter širita poslanstvo in vloga knjižnic. Na ta dan želijo poudariti pomen vseh vrst knjižnic na Hrvaškem. Vsako leto se ob dnevu hrvaških knjižnic podeljuje priznanje *Knjižnica leta*. Leta 2019 je prejela priznanje *Gradska knjižnica Rijeka*, v okviru Hrvaškega knjižničarskega društva.

Irska. Zveza bibliotekarskih društev na Irskem vsako leto novembra prireja

Teden knjižnic na Irskem. Leta 2018 so veliko pozornost namenili zagovorništvo knjižnice pod sloganom *Knjižničarji spreminjajo življenje – Librarians Transforming Lives*.

Dr. Philip Cohen, predsednik Zveze bibliotekarskih društev na Irskem, je takole pozdravil tematiko praznovanja Tedna knjižnic na Irskem leta 2018 in za ta namen urejeno spletno stran, ki je zajela vse dejavnosti irskih knjižnic v tem času: »Teden knjižnic na Irskem je vsakoletna priložnost, da svoje sovratnike, financerje in uporabnike spomnimo na pomen in poslanstvo knjižnic in knjižničarjev ter na številne vidike njihovega dela. Knjižnice in knjižničarji pripomorejo, da lahko postanemo uspešni, da se učimo od drugih in se trudimo spremeniti stvari na bolje. Zelo se veselim Tedna knjižnic in vas vabim, da kar najbolj izkoristite vse priložnosti, ki jih ponuja. Naredimo to!«⁷ (Cohen, 2018).

Italija. Knjižnice v Italiji praviloma praznujejo septembra, pod sloganom *Bibliopride*. Leta 2019 je praznovanje knjižnic potekalo med 23. in 28. septembrom, Bibliotekarsko združenje Italije ga je organiziralo že osmič zapored. Letošnja tematika je poudarila pomen branja pri najmlajših. V okviru projekta *Rojeni za branje*⁸, ki deluje že 20 let, velik poudarek namenjajo branju otrok v starosti do 6 let. To dejavnost so uspeli dobro povezati s praznovanjem Bibliopride 2019, ki se je letos osredotočil na spodbujanje

⁵Vir: <https://sisterlibrariesnaple.files.wordpress.com/2018/02/finnish-national-library.pdf>.

⁶»La lecture est une amitié«. Cette quatrième édition de la Nuit de la lecture viendra donner raison à Marcel Proust et vous invite toutes et tous à partager cette amitié.

Vir: <https://nuitdelalecture.culture.gouv.fr/Actualites/Editorial-du-ministre>.

⁷»Library Ireland Week (LIW) is the annual occasion to showcase – to our peers, funders and users – the many facets of library work. It allows us to celebrate success, to learn from others and to demonstrate how libraries and library staff make a difference every day...I am really looking forward to LIW and I encourage you all to make the most of the opportunities it presents. Let's do it!«
Vir: <https://www.libraryassociation.ie/library-ireland-week-2018-is-coming/>.

⁸»Nati per leggere«, <http://www.natiperleggere.it/>.

⁹»Come – Find and Learn«, <https://sisterlibrariesnaple.wordpress.com/2019/05/14/national-lithuanian-library-week-2019-nllw-2019-at-panevezys-city-public-library/>

¹⁰Vir: <http://osszefogas.kjmk.hu/koszonto.aspx>.

¹¹Vir: http://www.zbds-zveza.si/?q=nodes/dan_splosnih_knjiznic2013.

¹²Zagovorniki slovenskih splošnih knjižnic 2013; videoposnetek je dostopen na: <https://www.youtube.com/watch?v=fGACco74L-B>.

in približevanje branja najmlajšim. Praznovanje v okviru Bibliopride 2019 je potekalo pod sloganom *V knjižnici. Rasteš. Sanjaš. Letiš. – In biblioteca. Cresci. Sogni. Voli*.

Litva. Nacionalni teden knjižnic v Litvi – *Lithuanian National Library Week* poteka med 24. in 30. aprilom. Leta 2019 so s praznovanjem začeli v splošni knjižnici *Panevezys - Panevezys City Public Library*, pod sloganom *Pridite - poiščite in se naučite*⁹.

Madžarska. Na Madžarskem dneve nacionalne knjižnice - *Országos Könyvtári Napok* praznujejo med 7. in 13. oktobrom. Letos so potekali že 14. dnevi nacionalne knjižnice, ki so se osredotočali predvsem na priporočila Združenih narodov za trajnostni razvoj. Predstavljali so sveto brez strahu in nasilja, z visoko stopnjo pismenosti, v katerem bi lahko vsi uspeli in v katerem je kakovostna izobrazba dostopna vsem. Enaka stopnja dostopnosti naj bi veljala tudi za zdravstveno oskrbo in socialno zaščito, z zagotovljeno fizično, duševno in socialno blaginjo. To naj bo prostor, kjer bo dovolj zdrave in cenovno dostopne hrane, kjer so načini proizvodnje in porabe ter uporaba vseh naravnih virov - od zraka do kopnega, rek, jezer in rezervoarjev, oceanov in morij - trajnostni¹⁰ (Ramháb, 2019).

Mária Ramháb, predsednica Društva za informatiko in knjižnic, je k sodelovanju pri oblikovanju 14. dnevo nacionalne knjižnice pozvala tudi druge madžarske

knjižnice, uporabnikom ter obiskovalcem pa zaželela veliko lepih in zanimivih pogovorov, pomenljivih predavanj in ustvarjalne igre ob branju.

Malta. Na Malti dan knjižnic praznujejo 23. aprila.

Nemčija. Knjižnice v Nemčiji svoj dan praznujejo 24. oktobra – *Tag der Bibliotheken*. Dejavnosti, ki jih ob tem dnevu pripravljajo, največkrat trajajo kar cel teden – *Woche der Bibliotheken*. Dan knjižnic v Nemčiji je uvedel nekdanji zvezni predsednik Richard von Weizsäcker. Ob tem dnevu vsako leto zapored opozarjajo na pomen in poslanstvo knjižnic ter na njihove pestre in obsežne storitve. V mnogih knjižnicah opozarjajo na svoje delo in poslanstvo z različnimi dogodki, dejavnostmi in storitvami, z dosežki pa na svojo nepogrešljivost na področju kulture in izobraževanja.

Poljska. Knjižnice na Poljskem praznujejo 8. maja. S tem dnevom se začne tudi *Teden knjižnic – Tydzień Bibliotek*, ki običajno traja do 15. maja.

Slovenija. Splošne knjižnice v Sloveniji praznujejo 20. novembra. Na spletni strani Zveze bibliotekarskih društev Slovenije (ZBDS) so ob dnevu splošnih knjižnic leta 2013 zapisali: »Tukaj smo za ljudi in zaradi ljudi.«¹¹ Tega leta je ZBDS ob dnevu splošnih knjižnic posebej izpostavil zagovorništvo knjižnic. Pripravili so tudi videoposnetek z zagovorniki splošnih knjižnic¹², predsednica ZBDS, dr. Sabina Fras - Popović, pa je v nagovoru ob dnevu splošnih knjižnic 2013 dejala: »Splošne knjižnice so biser lokalne skupnosti, ki ta trenutek potrebuje vsak glas, da spregovori o knjižnicah. Skozi te osebne izkušnje posameznikov se vrednoti prispevek knjižničarjev v lokalnem okolju. Knjižničarji se zavedamo, kako pomembno poslanstvo nam je zaupano, a težko je biti prerok v lastni hiši. Potrebujemo tiste, za katere snujemo programe in iščemo nove načine, kako ohraniti tisto, kar so zastavili naši predhodniki in vgradili v sistem javne službe. Potrebujemo zagovornike, da glasno in jasno povedo, da so knjižnice pomembne kulturne institucije, ki jih



Naj bo srečno, naj bo zdravo, naj bo veselo in igravo. :)

Ines Grlj



V Združenem kraljestvu ponujajo knjižnice; od igre in učenja otrok, ozaveščanja o zdravju, dostopa do Wi-Fi-ja in iger, iskanja službe, interesnih dejavnosti do novih idej in priložnosti za delo. Vključene so splošne, šolske, visokošolske, univerzitetne, nacionalne knjižnice.

potrebuje vsak prebivalec naše lepe dežele, in nekaj, brez česar nam živeti ni.

Knjižničarji imamo radi številke. Število članov, obiska, izposoje, gradiva, dogodkov, krajevnih knjižnic, vse te številke zgovorno prikazujejo razsežnost knjižnične javne službe, ki omogoča, da smo družba znanja. Številke ustvarjajo ljudje. Knjižničarji in uporabniki, ki se srečajo vsak dan, teden, mesec, morda le enkrat na leto in ustvarijo poseben odnos. Najpogosteje takšen, ki pritegne in spremeni naključnost v način življenja ter širi poseben virus. Virus navdušenja, predanosti in odvisnosti. Le »moj« knjižničar je tisti pravi, ki me pozna, ki loči mojo željo od moje potrebe in odgovorno skrbi za oblikovanje takšne ponudbe, ki mi pomaga pri osebni in strokovni rasti. In z menoj kaj kmalu posvoji celo mojo družino. In takšnega knjižničarja ne dam. Če je potrebno, se hitro oglasim za mojega knjižničarja in mojo knjižnico.

Dan slovenskih splošnih knjižnic, ki ga je že kar nekaj let nazaj zasnovala takratna ekipa Sekcije za splošne knjižnice, je že več kot opravičil svoj namen. V Zvezi bibliotekarskih društev Slovenije smo veseli, da se kot virus hitro širi v druga okolja, med specialne in šolske knjižnice in ob tem opozarja na povezanost knjižničarjev med seboj¹³ (Fras - Popović, 2013).

Srbija. V Srbiji knjižnice praznujejo dan knjižnic in dan knjige 28. februarja.

Španija. Dan knjižnic – *Día de la biblioteca* v Španiji je 24. oktober. Obeležujejo ga od leta 1997. Namenjen je predvsem otrokom ter mladim. Ob tem dnevu se spomnijo

tudi na uničenje Viječnice, Narodne in univerzitetne knjižnice v Sarajevu, ki je zgorela leta 1992, ob napadu na mesto. Inicijativno za obeležitev tega dne je podalo Špansko združenje Prijatelji knjig za otroke in mladostnike¹⁴ v sodelovanju z Ministrstvom za kulturo.

Združeno kraljestvo Velike Britanije in Severne Irske.¹⁵Teden knjižnic se v Združenem kraljestvu praviloma odvija v drugem tednu oktobra. Leta 2017 so se v tednu knjižnic posvetili spoznavanju storitev, ki jih ponujajo knjižnice; od igre in učenja otrok, ozaveščanja o zdravju, dostopa do Wi-Fi-ja in iger, iskanja službe, interesnih dejavnosti do novih idej in priložnosti za delo. Naštete storitve pa ne veljajo zgolj za splošne knjižnice, temveč za knjižnice vseh vrst: šolske, visokošolske, univerzitetne, nacionalne. Vse knjižnice omogočajo neverjetne storitve, ki lahko pomagajo prav vsem. Leta 2019 so v tednu knjižnic poudarili vlogo knjižnic v digitalnem svetu.¹⁶ V letu 2020 bo teden knjižnic potekal med 5. in 10. oktobrom, pod sloganom *Shrani datum!* – *Save the date!*

¹³Vir: http://www.zbds-zveza.si/sites/default/files/dokumenti/2013/nagovor_DSK2013_Fras.pdf.

¹⁴Asociación Española de Amigos del Libro Infantil y Juvenil.

¹⁵Združeno kraljestvo Velike Britanije in Severne Irske obsega dežele Anglijo, Škotsko, Wales in Severno Irsko; prve tri združujemo v Veliko Britanijo.

¹⁶Celebrating libraries in a digital world: <http://www.librariesweek.org.uk/>.

¹⁷Na spletni strani revije Zarja: <https://revijazarja.si/clanek/zgodbe/5d35ac312e7a5/ni-vse-zlato-kar-se-sveti>, je o Republiki Kiribati zapisano: »Republika Kiribati je otoška država v Tihem oceanu, ki jo sestavlja 33 atolov. Pravi raj na zemlji, modro-zelene lagune, bele plaže, malo ljudi.«

¹⁸»We don't have a library day here but we're thinking of that idea for all of us librarians in here. I think it will be a great contribution to the libraries here and to the librarian themselves ... it will be an honour for the librarians here, if we have a library day ...« Vir: <https://sisterlibrariesnaple.wordpress.com/what-we-do/international-library-days/>

¹⁹Vir: <https://www.nova-gorica.si/v-srediscu/2019112212220994/Odločevalci-morajo-biti-zaskrbljeni-zaradi-okoljskih-problemov-in-morajo-ukrepati/>

Poglejmo si še, kako in kdaj praznujejo knjižnice v nekaterih državah po svetu

Aruba. Na Arubi dan knjižnic praznujejo 20. januarja.

Avstralija. Teden knjižnic in informacij v Avstraliji – *Australia's Library and Information Week* pripravlja Avstralsko združenje knjižnic in informacij (ALIA), ki se vsako leto odvija konec maja. Tema letošnjega praznovanja je bila *Resničnost, celovitost in znanje – Truth, Integrity and Knowledge*, leta 2020 pa bo *Ustvari – Create*. Z izbranimi vsebinami želijo opozoriti na različne storitve v knjižnicah, s katerimi se skušajo približati skupnosti.

Indija. V Indiji je dan knjižnic povezan z rojstvom matematika in knjižničarja *Shiyali Ramamrita Ranganathana*. Ta velja v Indiji za začetnika knjižničarske stroke in informacijskih znanosti. Njegov najpomembnejši prispevek h knjižničarski stroki je njegovih pet zakonov o knjižničarstvu. V Indiji vsako

leto 12. avgusta – na njegov rojstni dan – obeležujejo dan knjižnic in knjižničarstva.

Južna Afrika. Knjižnice v Južni Afriki svoj dan praznujejo 10. julija.

Pakistan. V Pakistanu knjižnice praznujejo 20. februarja.

Paragvaj. V Paragvaju 16. oktobra praznujejo knjižničarji – *Paraguay Librarian Day*.

Republika Kiribati¹⁷. Na spletni strani *International library day* so zapisali, da je eden izmed knjižničarjev, zaposlenih v zdravstveni knjižnici v mestu Tarawa, o dnevu knjižnic dejal: »Pri nas nimamo dneva knjižnic, čeprav o tej ideji knjižničarji razmišljamo že kar nekaj časa. S tem bi lahko veliko pripomogli k prepoznavnosti knjižnic ter angažiranosti knjižničarjev. Knjižničarjem pa bi bilo v veliko čast, če bi imeli knjižnični dan ...«¹⁸

Filipini. Na Filipinih sta bila sprejeta dva zakona za spodbujanje uporabe knjižnic in za promocijo branja. Najprej *Proklamacija št. 109*, ki je bila sprejeta 10. novembra 1936. Sprejel jo je *Manuel L. Quezon*, tedanji predsednik Filipinov, ki je teden med 24. in 30. novembrom razglasil za Nacionalni teden knjige. Sledila je *Proklamacija št. 837* z dne 19. novembra 1991. Podpisal jo je nekdanji predsednik Filipinov *Corazon C. Aquino*. November je razglasil za mesec *Knjižničnih in informacijskih storitev – Library and information services month*.

Združene države Amerike. Teden knjižnic praznujejo aprila, že od leta 1958. Organizacija poteka pod okriljem Ameriške bibliotekarske zveze (ALA) in knjižnic Združenih držav Amerike. Teden knjižnic spodbuja uporabnike in obiskovalce k uporabi splošnih knjižnic in njihovih storitev ter promovira branje in bralno kulturo. Aprila v ZDA praznujejo tudi šolske knjižnice. V sklop celotnega praznovanja so uvrstili tudi dan zaposlenih v knjižnicah (praviloma v torek v prazničnem tednu), dan potujočih knjižnic in bibliobusov ter dan literature za najstnike in mlade (v četrtek v prazničnem

tednu). Vsako leto se posvetijo novi tematiki. Tema prvega prazničnega tedna leta 1954 je bila *Zbudi se in beri! – Wake Up and Read!*, tema leta 2018 pa *Knjižnice vodijo – Libraries Lead*. Leta 2020 bo teden knjižnic v ZDA potekal med 19. in 25. aprilom pod sloganom: *Poišči svoj kotiček v knjižnici – Find your place at the library*. Teden knjižnic v ZDA je vsakoletno praznovanje, ki poudarja dragoceno vlogo knjižnic in knjižničarjev pri spreminjanju življenja posameznika in družbe na boljše.

In kako smo dan slovenskih splošnih knjižnic 2019 praznovali v Goriški knjižnici?

Ko je Združenje splošnih knjižnic pripravilo osnutek letošnjega praznovanja, smo začeli pripravljati dejavnosti. Najprej smo določili delovno skupino, ki so jo sestavljali: Matej Blažko, Igor Frančeskin, Jani Kuštrin, Irena Tul, Saša Vidmar, Silvester Vodopivec in Valentina Podgornik. Skupina je skrbela za pripravo in izvajanje načrtovanih dogodkov. Pomagal ji je tudi Marko Jeram.

Združenje splošnih knjižnic je za letošnjo vsebinsko osnovo dneva splošnih knjižnic izbralo ekološko tematiko. Vsebinska je zelo aktualna, vedno bolj navzoča in pomembna. Knjižnice se zavedajo okoljskih težav, zato z raznimi pobudami, sodelovanji ter povezovanji z drugimi zagovorniki zdravega življenja in okolja skušajo pomagati pri uresničevanju teh načel. Knjižnice z raznimi dejavnostmi opozarjajo ljudi, da je skrb za okolje in za naš planet odvisna predvsem od nas samih in da prav sami lahko največ pripomoremo k zdravemu načinu življenja in ohranjanju čistega okolja. Program dejavnosti Goriške knjižnice ob dnevu splošnih knjižnic 2019 smo po vsebinskih priporočilih Združenja splošnih knjižnic pripravili takole (*opis posameznih dejavnosti je oblikovala članica delovne skupine Irena Tul*):

Ponedeljek, 18. november 2019 - Zelena knjižnica ali Eko dan

V osrednjem razstavnem prostoru smo pripravili prav poseben kotiček – zeleno knjižnico. V njej so bile na voljo knjige, revije, časniki o naravi; bodisi roman o

živalih, priročnik za vrtnarjenje ali knjiga o okoljski problematiki. Za vse, ki so raje pogledali dokumentarni film, je bil na voljo tudi izbor DVD-jev. Da so police zaživele v zeleni barvi in zelenju, nam je na pomoč priskočila Vrtnarija Koršič. Zeleno knjižnico smo prostorsko ločili z lepenko, ki so jo na ta dan dopoldne poslikali dijaki Umetniške gimnazije likovne smeri Nova Gorica pod vodstvom Bogdana Vrčona.

Torek, 19. november 2019, ob 18. uri pri klavirju - Rastemo s Primorci beremo

Na združenju so zapisali, da v knjižnici lahko rastemo z informacijskimi viri, z različnimi gosti, z glasbo, z znanjem, domišljijo, lokalno skupnostjo idr. V okviru dejavnosti Rastemo z/s smo na zaključni prireditvi bralne sezone Primorci beremo gostili pisatelja Marka Sosiča. Z njim se je pogovarjal sodelavec Jani Kuštrin. Večer smo za konec popestrili s toplim kostanjem in dišečim kuhanim vinom.

Sreda, 20. november 2019 - dan slovenskih splošnih knjižnic: dan brezplačnega vpisa

20. novembra so praznovale vse slovenske splošne knjižnice. Na ta dan smo obiskovalcem poklanjali brezplačni vpis, v Goriški knjižnici pa tudi jabolka s sporočilom in do pet odpisanih knjig.

Četrtek, 21. november 2019 Ob 11. uri v dvorani: Pravica vedeti - Mladi sprašujejo, župan odgovarja V Goriški knjižnici se zavedamo, da so podnebne spremembe velika težava današnjega časa. Želimo si, da bi živeli v čisti in ekološko osveščeni občini. Zato smo v Goriški »zeleni« knjižnici gostili župana Mestne občine Nova Gorica (MONG) dr. Klemna Miklaviča, ki je mladim odgovarjal na vprašanja o ekološki problematiki v našem okolju in jim predstavil, kako se občina spopada z njimi.

Župan je na srečanju z osnovnošolci, dijaki in študenti na temo ekološke problematike v našem okolju dejal: »Je prav, da smo tisti, ki odločamo, zaskrbljeni in da kaj naredimo za prihodnost«¹⁹ (Miklavič, 2019).



1 Rastemo s Primorci beremo.; 2 Zelena knjižnica v nastajanju.; 3 Pravica vedeti Mladi sprašujejo, župan odgovarja, 21. 11. 2019.; 4 Povabilo na ustvarjalno delavnico Borov gozdiček v malem. Vir fotografije: Facebook Goriške knjižnice

Mladi so se na pogovor z županom MONG pripravili in mu postavili zanimiva vprašanja, s katerimi so pokazali, da jim je mar za okolje, v katerem živijo, in ga želijo še naprej ohranjati zdravega, čistega ter prijaznega za življenje. Dogodka so se udeležile Osnovna šola Solkan, Osnovna šola Branik, Osnovna šola Frana Erjavca, Osnovna šola Milojke Štrukelj, Tehniška gimnazija Šolskega centra, Biotehniška šola in Višja strokovna šola Šolskega centra Nova Gorica, smer upravljanje podeželja in krajine. V Goriški knjižnici smo bili veseli odziva mladih na okoljsko problematiko in smo nanje ponosni, saj smo v njih prepoznali pogumne in ozaveščene mlade državljane, ki jim ni vseeno za okolje, v katerem živijo.

Ob 16. uri v Mojstrovalnici: Borov gozdiček v malem: ustvarjalna delavnica s 3D svinčniki

Tokrat smo v Mojstrovalnici s 3D-svinčniki ustvarili priljubljeno sprehajališče in igrišče za knjižnico - Borov gozdiček. Ustvarjali smo z materialom PLA (polilaktična kislina), ki je narejen na osnovi obnovljivih virov, kot sta koruzni škrob in sladkorni trs, je razgradljiv in se ga lahko tudi reciklira.

Petek, 22. november 2019

Na zadnji dan praznovanja so uporabniki in obiskovalci v zeleni knjižnici lahko izbirali med nekaj posebnimi odpisanimi

knjigami, ki niso našle prostora na naših policah, a imajo gotovo zanimivo vsebino za izbrane okuse.

Za pripravo vabila smo uporabili infografiko²⁰ in promocijski material, ki so ga za dan splošnih knjižnic 2019 pripravili v okviru združenja. Kaj vse pravzaprav lahko splošna knjižnica je, lepo prikazuje oglasna pasica letošnjega dneva splošnih knjižnic.

Zakaj torej knjižnice praznujejo?

Knjižnice se zavedajo, da lahko pripomorejo k boljšemu življenju ter osebni rasti in razvoju posameznika ter družbe. To zavedanje poskušajo vsak dan znova uresničevati s široko in nadvse raznoliko ponudbo storitev, ki stremijo k enotnemu cilju – ljudi opismenjevati in jim

²⁰ Infografika ali informacijska grafika je predstavitev informacij z grafičnimi elementi na zanimiv, izviren, jasen in privlačen način.

²¹ »The difference between good and great comes down to this: a library that seeks to serve your community is good, and a library that seeks to inspire your community to be better every day is great. You can love a good library, but you need a great library. When you limit your expectations of a library to a supplier for your consumption, the library is in direct competition with Amazon, Google, and the local paper. But if you expect more – if you expect your library to be an advocate for you in the complex knowledge infrastructure – if you expect your library to be a center of learning and innovation – if you expect your library to help you create knowledge and not simply get you easy access to the work of others – if you expect your librarians to be personally concerned with your success – if you expect the library to be a third place that glues together a community – if you expect your library to inspire you, to challenge you, to provoke you, but always to respect you beyond your means to pay – then you expect a great library. You deserve a great library. Go out and get it!«

s tem ponuditi možnosti za boljše življenje. Knjižnice so proaktivne graditeljice skupnosti in zagovornice vseživljenjskega učenja. Za trud in poslanstvo, ki ga opravljajo, poskušajo v zavesti svojih uporabnikov in obiskovalcev utrditi prepričanje, da so res nepogrešljive. Prve in prave promotorko znanja. Že stoletja. So vedno v koraku s časom in se razvijajo za prihodnost. So prilagodljive in inovativne ter predstavljajo stičišče skupnosti. Zato so lahko ponosne in popolnoma zasluženo praznujejo svoj dan. In mi z njimi.

Prispevek zaključujem z mislijo R. Davida Lankesa, profesorja in direktorja Fakultete za knjižničarstvo in informatiko Univerze v Južni Karolini. V svoji knjigi z naslovom *Expect More: Demanding Better Libraries For Today's Complex World* je o knjižnicah

zapisal naslednje: »Razlika med dobrim in izjemnim je takšna: knjižnica, ki skuša služiti vaši skupnosti, je dobra. Knjižnica, ki želi navdihniti vašo skupnost in jo spodbujati, da postaja vsak dan boljša, je izjemna. Z dobro knjižnico ste zadovoljni, vendar potrebujete izjemno knjižnico. Ko omejite pričakovanja o knjižnici in nanjo gledate zgolj kot na ponudnico storitev za svojo uporabo, se ta znajde v neposredni konkurenci z Amazonom, Googlom in lokalnim časopisjem. Če pa pričakujete več – če pričakujete, da

bo vaša knjižnica zagovornica zapletene infrastrukture znanja; če pričakujete, da bo vaša knjižnica informacijsko središče in središče novih, inovativnih storitev; če pričakujete, da bo vaša knjižnica pripomogla k ustvarjanju novih znanj in ne le na preprost način omogočala pridobivanje tega na podlagi dela drugih; če pričakujete, da bo zaposlenim v knjižnici mar za vaš uspeh; če pričakujete, da bo knjižnica kot »tretji prostor« povezovala skupnost; če pričakujete, da vas bo vaša knjižnica navdihovala, postavljala pred nove izzive,

spodbujala in vas vedno spoštovala, ne glede na vaše zmožnosti – potem pričakujete izjemno knjižnico. Zaslužite si izjemno knjižnico. Najdite jo!«²¹ (Lankes, 2012, str. 111-112).●

Bibliografija:

- Avstrija bere. Knjižnica stičišča [spletna stran]. (2019). Pridobljeno 12. 11. 2019 s spletne strani: <https://www.oesterreichlied.at/>
- Bibliopride [spletna stran]. (2019). Pridobljeno 9. 11. 2019 s spletne strani: <https://www.aib.it/attivita/bibliopride/bibliopride2019/>
- Cevc, A. (2019). Ni vse zlato, kar se sveti! Revija Zarja/Jana, št. 30. [prispevek na spletni strani]. (2019). Pridobljeno 15. 11. 2019 s spletne strani: <https://revijazarja.si/clanek/zgodbe/sd35ac312e7a5/ni-vse-zlato-kar-se-sveti>
- Dan knjižnic na Finskem [pdf na spletni strani]. (2018). Pridobljeno 10. 11. 2019 s spletne strani: <https://sisterlibrariesnaple.files.wordpress.com/2018/02/finnish-national-library.pdf>
- Dan splošnih knjižnic 2013 [spletna stran]. (2019). Pridobljeno 9. 11. 2019 s spletne strani: http://www.zbds-zveza.si/?q=nodes/dan_splosnih_knjiznic2013
- Dnevi nacionalne knjižnice na Madžarskem [spletna stran]. (2019). Pridobljeno 9. 11. 2019 s spletne strani: <http://osszefogas.kjmk.hu/koszonto.aspx>
- Lankes, R. David. (2012). Expect More. Demanding Better Libraries For Today's Complex World [knjiga dostopna v digitalni obliki, pdf na spletni strani]. (2014). Pridobljeno 27. 11. 2019 s spletne strani: <https://davidlankes.org/wpcontent/uploads/2014/01/ExpectMoreOpen.pdf>
- Mednarodni dnevi knjižnic [spletna stran]. (2019). Pridobljeno 11. 11. 2019 s spletne strani: <https://sisterlibrariesnaple.wordpress.com/what-we-do/international-library-days/>
- Mestna občina Nova Gorica, v središču. Odločevalci morajo biti zaskrbljeni zaradi okoljskih problemov in morajo ukrepati [spletna stran]. (2016). Pridobljeno 26. 11. 2019 s spletne strani: <https://www.nova-gorica.si/v-srediscu/2019112212220994/Odlocevalci-morajo-biti-zaskrbljeni-zaradi-okoljskih-problemov-in-morajo-ukrepati/>
- Nagovor predsednice ZBDS mag. Sabine Fras-Popovič na dnevu slovenskih splošnih knjižnic 2013 [pdf na spletni strani]. (2019). Pridobljeno 9. 11. 2019 s spletne strani: http://www.zbds-zveza.si/sites/default/files/dokumenti/2013/nagovor_DSK2013_Fras.pdf
- Noč branja [spletna stran]. (2018). Pridobljeno 10. 11. 2019 s spletne strani: <https://nuitdelalecture.culture.gouv.fr/Actualites/Editorial-du-ministre>
- Pridite poiščite in se naučite [spletna stran]. (2019). Pridobljeno 9. 11. 2019 s spletne strani: <https://sisterlibrariesnaple.wordpress.com/2019/05/14/national-lithuanian-library-week-2019-nllw-2019-at-panevezys-city-public-library/>
- Rojeni za branje [spletna stran]. (2019). Pridobljeno 9. 11. 2019 s spletne strani: <http://www.natiperleggere.it/>